



Meri Mäkipää ja Mari Rutanen

Papilloomavirusinfektio ja sen yhteys kohdunkaulan syöpään

Verkko-oppimismateriaali sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoitaja (AMK)

Sairaanhoitotyö

Opinnäytetyö

2.3.2026



OPINNÄYTETYÖ
maaliskuu 2026
sairaanhoitajakoulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihte)

Tekijät

Mari Rutanen, Meri Mäkipää

Nimeke

Papilloomavirusinfektio ja sen yhteys kohdunkaulan syöpään: verkko-oppimismateriaali sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoille

Toimeksiantaja Karelia-ammattikorkeakoulu Oy

Tiivistelmä

Papilloomavirusinfektio (HPV) on yksi yleisimmistä sukupuoliteitse tarttuvista infektioista ja merkittävä kohdunkaulan syövän riskitekijä. Hoitotyön ammattilaisilla on keskeinen tehtävä HPV-infektion ennaltaehkäisyssä terveyden edistämisen ja potilasohjauksen kautta.

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli lisätä sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden tietoa papilloomavirusinfektiosta, sen yhteydestä kohdunkaulan syöpään sekä ehkäisystä tuottamalla verkko-oppimismateriaali Karelia-ammattikorkeakoulun käyttöön.

Opinnäytetyön tuloksena syntyi verkko-oppimismateriaali, joka tukee sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden HPV-infektiota koskevaa osaamista ja ennaltaehkäisevän hoitotyön valmiuksia. Materiaali soveltuu käytettäväksi Karelia-ammattikorkeakoulun opetuksessa, ja sitä voidaan jatkossa päivittää sekä hyödyntää laajemmin terveysalan koulutuksessa.

Kieli
suomi

Sivuja 28
Liitteet 2
Liitesivumäärä 8

Asiasanat

papilloomavirukset, kohdunkaulan syöpä, ennaltaehkäisy, verkko-oppimateriaali



THESIS
March 2026
Degree Programme in nursing

Tikkarinne 9
FI-80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. +358 13 260 600

Authors

Mari Rutanen, Meri Mäkipää

Title

Human Papillomavirus Infection and Its Association with Cervical Cancer: Online Educational Material for Nursing and Public Health Nursing Students

Commissioned by Karelia University of Applied Sciences

Abstract

Human papillomavirus (HPV) infection is one of the most common sexually transmitted infections and a significant risk factor for cervical cancer. Nursing professionals have a key role in the prevention of HPV infections through health promotion and patient education.

The purpose of this practise-based thesis was to increase the knowledge of nursing and public health nursing students about human papillomavirus infection, its association with cervical cancer, and its prevention by designing online educational material for the use of Karelia University of Applied Sciences.

As a result of the thesis, an online educational material was created to support the competence of nursing and public health nursing students concerning HPV infection and preventive nursing care. The material is suitable for educational purposes at Karelia University of Applied Sciences and can be updated and utilized more widely in health care education in the future.

Language
Finnish

Pages 28
Appendices 2
Pages of Appendices 8

Keywords

papillomaviruses, cervical cancer, prevention, online educational material

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Papilloomavirus	6
2.1	Papilloomavirusinfektio	6
2.2	Kohdunkaulansyöpä	7
2.3	Papilloomaviruksen yhteys muihin syöpiin	8
3	Terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisy	10
3.1	Papilloomaviruksen ennaltaehkäisy	10
3.2	Kohdunkaulansyövän seulonta	12
3.3	HPV-rokote kansallisessa rokotusohjelmassa	13
4	Opinnäytetyön tavoite ja tehtävä	14
5	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat	14
5.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	14
5.2	Toimeksiantaja, kohderyhmä ja lähtötilanne	15
5.3	Hyvä verkko-oppimismateriaali	17
5.4	Opetusmateriaalin suunnittelu ja toteutus	17
5.5	Opetusmateriaalin arviointi	19
6	Pohdinta	20
6.1	Tuotoksen tarkastelu	20
6.2	Opinnäytetyön luotettavuus	21
6.3	Opinnäytetyön eettisyys	23
6.4	Opinnäytetyöprosessin tarkastelu ja ammatillinen kasvu	24
6.5	Jatkokehitysmahdollisuudet	26
	Lähteet	28
	Liitteet	
Liite 1	Tiedonhaun taulukko	
Liite 2	Verkko-oppimismateriaali	

1 Johdanto

HPV (human papilloomavirus) eli papilloomavirus on erittäin yleinen sukupuoliteitse tarttuva virusinfektio. HPV-infektio on riskitekijä eikä varsinainen tauti, sillä tartunta voi tapahtua helposti ja on usein oireeton, erityisesti sukuelinten alueella. (Nieminen 2022.) Papilloomavirusinfektio voi kuitenkin johtaa vakaviin terveyshaittoihin, kuten erilaisiin syöpiin. HPV on yhteydessä muun muassa peräaukon, suu- ja nielun sekä pään ja kaulan alueen syöpiin. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Papilloomavirus on yleisin seksin välityksellä tarttuva virus, ja arvion mukaan noin 80–90 % suomalaisista saa HPV-tartunnan elämänsä aikana. Tartunnat ovat yleisimpiä 20–25-vuotiailla. Tällä hetkellä tunnetaan yli 200 erilaista HPV-tyyppiä, joista noin 40 voi aiheuttaa genitaalialueen papilloomavirusinfektion. Osa näistä virustyypeistä on korkean riskin tyyppiä, jotka voivat kohdunkaulan syövän lisäksi altistaa myös muille syöville. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Papilloomavirukselta suojautumisessa tärkeintä on kondomin käyttö sukupuoliyhteydessä. Sukupuoliyhteyden lisäksi HPV voi tarttua suuseksissä sekä käsien välityksellä. Vuonna 2013 tyttöjen rokotusohjelmaan on lisätty HPV-rokotus ja vuonna 2020 aloitettiin myös poikien rokotukset Suomessa. Rokote tarjoaa hyvän suojan kohdunkaulan syöpää ja sen esiasteita vastaan. (Tiitinen 2025a.)

Opinnäytetyömme tavoite on sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden tietoisuuden lisääminen papilloomaviruksesta, ja sen yhteydestä kohdunkaulansyöpään. Opinnäytetyön tehtävänä on tuottaa verkko-oppimismateriaali Karelia-ammattikorkeakoululle.

2 Papilloomavirus

2.1 Papilloomavirusinfektio

Papilloomavirus eli HPV (human papilloomavirus) on yleinen virusinfektion aiheuttaja. HPV-infektio on riskitekijä eikä tauti, koska se on usein oireeton ja häviää itsestään, mutta voi joissakin tapauksissa lisätä tiettyjen sairauksien kuten syövän riskiä. (Nieminen 2022.) Papilloomavirus leviää ihmisestä toiseen pääasiallisesti yhdynnässä sukuelinten ihon ja limakalvojen välityksellä. Virus voi myös tarttua ilman yhdyntääkin. Yli 20-vuotiaista naisista joka kolmannella on tällä hetkellä korkean riskin papilloomavirusinfektio. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

HPV-viruksia on olemassa yli 200 erilaista (Nieminen 2022), ja ne luokitellaan numeroin havaitsemisjärjestyksessä joko suuren tai pienen riskin tyypeiksi. Luokittelu perustuu siihen, miten infektoituneen kudoksen kliininen käyttäytyminen ilmenee. Lisäksi virukset voidaan jakaa iho- ja limakalvotyyppisiin sen perusteella, mihin kohdekudokseen ne ensisijaisesti vaikuttavat. (Syrjänen & Rautava 2015.)

Papilloomavirukset ovat lähes aina oireettomia, siksi tulehdus voi löytyä rutiininomaisesti sattumalta papakokeessa käydessä. Vaikka suurin osa viruksista on oireettomia, osalla sairastuneista voi ilmetä oireita. Oireena voi ilmetä kondylooma eli kukkakaalimaisia visvasyyliä tai kohdunkaulan solumuutoksia. Kondyloomia aiheuttaa lähinnä tyypin 6 ja 11 papilloomavirukset. Kukkakaalimaiset visvasyyliä eivät ole suoraan syöpää aiheuttavia kasvaimia. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Papilloomavirustartunnoista noin puolet parantuvat itsestään kahdeksan kuukauden kuluessa toteamisesta. Papilloomavirusinfektion paraneminen spontaanisti on noin 80–90 % tartunnoista. Useimmat papilloomavirusinfektiot paranevat itsestään, koska kehon oma puolustusjärjestelmä oppii torjumaan viruksen ajan myötä.

Papilloomavirusinfektion kesto yleensä riippuu HPV-infektion tyypistä.

Suuremman riskin tartunta kestää kauemmin kuin pienen riskin HPV-tartunta, mutta paranemisennuste on nuorilla hyvä. Yleensä nuorilla naisilla tartunnan myötä tulleita esiasteista seurataan, koska ne voivat parantua spontaanisti itsensä. (Tiitinen 2025b.)

Hoitamattomana HPV-infektiot voivat kehittyä ajan kuluessa esiasteiden kautta syöväksi. Vahvempien esiasteiden hoito onnistuu muutosalueiden poistamisella laserilla tai sähkösilukalla. Tämä auttaa kohdunkaulan syövän kehittymisen estämiseen. (Tiitinen 2025b.)

HPV-infektion seurauksena virukset voivat aiheuttaa erilaisia syöpiä, kuten kohdunkaulan, peräaukon, suu- ja nielusyöpää, pään ja kaulan alueen syöpää sekä myös vakavia haittoja. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

2.2 Kohdunkaulansyöpä

Syöpä tarkoittaa yleisnimitystä sairauksille, jotka vaurioittavat ihmiskehon soluja muuttamalla pahanlaatuisiksi ja nämä pahanlaatuiset solut alkavat lisääntyä kehossa. Näitä pahanlaatuisia soluja kutsutaan karsinogeeneiksi, eli solun perimäaines on muuttunut pahalaatuisiksi. (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023.)

Geenit ohjaavat solujen toimintaa, kuten solujen jakautumista. Normaalissa solussa DNA kahdentuu mitoosin ja meioosin avulla, ja jakautumista säätelevät mekanismit tarkkailevat DNA:n eheyttä ja solusyklin etenemistä. Kun solun jakautumisen normaali säätely pettää, geenin toiminta häiriintyy. Solu voi jakautua hallitsemattomasti ja muuttua syöpäsoluksi, koska korjausmekanismit eivät estä virheellistä lisääntymistä. (Laiho 2002.) Syöpäsolut alkavat vallata elimistöstä tilaa terveiltä soluilta kuuluvan tilan kustannuksella. Vaikka kehon immuunipuolustusjärjestelmä pyrkii tuhoamaan syöpäsoluja, ne voivat joissakin tapauksissa saada elimistössä yliotteen ja jatkaa leviämistään (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2023).

Kohdunkaulan syöpä on Suomessa kolmanneksi yleisin gynekologinen syöpä ja maailmanlaajuisesti yleinen. Suomessa todetaan vuosittain noin 170 uutta tapausta, ja syövän ilmaantuvuus on suurimmillaan 30–45-vuotiailla naisilla. Kohdunkaulan syövän esiintyvyys on laskenut yli 80 %:lla 1960-luvulta lähtien kansallisen seulontaohjelman ansiosta. Vaikka uusien tapausten määrä on edelleen vähentynyt, viimeisten 15 vuoden aikana on kuitenkin havaittu kohonnuttua esiintyvyyttä 30–35-vuotiaiden naisten keskuudessa. HPV-virus on merkittävä syy kohdunkaulan syövän kehittymiselle. (Suomen syöpärekisteri 2022.)

HPV-infektio on kohdunkaulan syövän tärkein riskitekijä. Korkean riskin HPV-tyyppejä, kuten tyypit 16 ja 18, esiintyy lähes kaikissa kohdunkaulan syöpätapauksissa. Kohdunkaulan syöpä ei synny ilman HPV-infektiota, vaikka syövän kehittyminen etenee yleensä hitaasti erilaisten esiasteiden kautta. Kohdunkaulan syövän perustutkimuksiin kuuluvat gynekologinen tutkimus ja papakoe, jossa otetaan irtosolunäyte. Diagnoosi varmistetaan kolposkopiassa otettavilla koepaloilla. Syövän esiasteita ja syövän kehittymistä voidaan ehkäistä HPV-rokotteilla. (Tiitinen 2025b.)

Kohdunkaulan syövän ensisijainen hoito on leikkaus, jonka laajuuteen vaikuttavat syövän koko ja levinneisyys. Usein leikkauksessa joudutaan poistamaan kohtu. Toisena keskeisenä hoitona käytetään kemo- ja lyhytetäisyyden sädehoidon yhdistelmää, joka soveltuu erityisesti paikallisesti edenneisiin syöpiin. Jos kohdunkaulan syöpä on ehtinyt levitä lantion ulkopuolelle, ei millään hoitoilla voida enää saavuttaa parantavaa hoitotulosta (Mäenpää & Wigren 2014).

2.3 Papilloomaviruksen yhteys muihin syöpiin

Papilloomavirus aiheuttaa syöpää sukupuoleen katsomatta molemmille sukupuolille. Miehillä yleisin papilloomavirusinfektion aiheuttama syöpä on ollut nielurisasyöpä ja naisilla taas kohdunkaulan syöpä. Papilloomavirus aiheuttaa

myös suu- ja nielusyöpää, peräsuolensyöpää, pään ja kaulan alueen syöpää, peniksen syöpää ja emättimen ja ulkosynnyttimien syöpää. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2023.)

Papilloomaviruksen ollessa nielussa, on se merkittävä riskitekijä suu- ja nielusyöpään. Papilloomaviruksen tarttumiseen näissä tapauksissa liittyy seksuaalinen riskikäyttäytyminen sekä suuri sukupuolikumppaneiden määrä. Suu- ja nielusyöpiä voidaan hoitaa nykyisin melko tehokkaasti, ja tulevaisuudessa hoitojen kehittyminen parantaa potilaiden paranemismahdollisuuksia entistään. (Laranne, Saarilahti, Leivo, Bäck, Grenman, Koivunen, Pukkila & Mäkitie. 2011.) Suu- ja nielusyöpä jaetaan alatyyppeihin, joita ovat HPV-positiiviset ja -negatiiviset. Alatyypit eroavat toisistaan huomattavasti niin geneettisin perustein kuin paranemisennustein (Carpen, Hagström, Mäkitie & Jouhi. 2021). Verrattaessa HPV-positiivisia tuumoreja HPV-negatiivisiin elossaoloennuste on suurempi, koska tuumorit ovat paikallisesti levinneitä diagnosoitaessa (Laranne ym. 2011).

Suunielusyövissä HPV:n osuus on suurin, 36–58 % (Syrjänen & Rautava. 2015). Viimeisten vuosikymmenten aikana suunielusyövän ilmaantuvuus on kasvanut, ja uusia tapauksia ilmenee vuosittain noin 200 tapauksia. Noin yli puolet syöpätapauksista aiheutuu papilloomaviruksesta. (Carpén ym. 2021.) Pään ja kaulan alueen syöpien suuret riskitekijät ovat alkoholin liiallinen käyttö ja tupakointi. Pään- ja kaulan alueen syövissä HPV:n osuus on noin 20–30 %. HPV-infektiosta johtuvat pään ja kaulan alueen syövät ovat nousseet ajankohtaiseksi aiheeksi muuttuneen epidemiologian vuoksi. (Syrjänen & Rautava. 2015.)

Peräsuolen ja -aukon syöpiin papilloomaviruksella on vahva yhteys. Peräaukon levyepiteelisyöpä on harvinainen. On tutkittu, että HPV-positiivisia peräaukkosyövän kasvaimista on 80–85 %. Ennustetta pahentavat tupakointi, kasvaimen yli 5 cm:n koko, ihorikko, imusolmukemetastasointi, immunosuppressio ja erityisesti miessukupuoli. Muuten HPV-positiivisten peräaukkosyöpien ennuste on parantunut. (Varpe, Carpelan & Ålgårds. 2021)

3 Terveiden edistäminen ja ennaltaehkäisy

3.1 Papilloomaviruksen ennaltaehkäisy

Ihmisen papilloomavirus (HPV) on yleisin seksin välityksellä tarttuva virustauti, joka voi aiheuttaa useita erilaisia sairauksia, kuten kondyloomia (suupieliin tai sukupuolielinten syylät), ja se voi myös altistaa kohdunkaulan syöväälle sekä muille syövän muodoille. Onneksi HPV-infektioita voidaan ennaltaehkäistä useilla eri tavoilla. Papilloomavirus tarttuu seksikontaktissa, mutta yhdyntä ei ole tarttumisen välttämätön edellytys. HPV voi tarttua suuseksissä sekä käsien välityksellä. Kondomin käyttö suojaa ainakin osittain viruksen tarttumista. (Tiitinen 2025b.)

Papilloomavirustulehduksia voidaan ehkäistä HPV-rokotteella, joka on tehokkain, kun se otetaan ennen ensimmäisten yhdyntöjen alkamista. Nykyisin HPV-rokote kuuluu kansalliseen rokoteohjelmaan. (Terveyskylä 2022.) Rokottamalla sekä tytöt että pojat, voimme Suomessa estää lähes 300 syöpätapausta vuosittain. (Virkku 2022, 10–11.)

Kohdunkaulan syöpää voidaan myös ennaltaehkäistä osallistumalla säännöllisesti papa-seulontoihin. Väestötasoisella seulonnalla voidaan estää yli 80 prosenttia kohdunkaulan syövästä ja niiden aiheuttamista kuolemista.

Papa-tutkimuksessa havaittuja solumuutoksia hoitamalla voidaan estää esiastemuutosten kehittyminen syöväksi jopa 95–99 prosentissa kohdunkaulan syöpätapauksista. (Terveyskylä 2022.)

HPV-infektio on pääasiallinen ja merkittävin tekijä kohdunkaulan syövän taustalla. HPV:tä esiintyy lähes poikkeuksetta syöpäkudoksessa. HPV-tyypeillä on vahva yhteys kohdunkaulan syöpiin ja sen esiasteisiin. HPV-infektion lisäksi syövän esiasteiden kehittymiseen ja syöpäriskin kasvuun vaikuttavat monet

muut tekijät, kuten varhainen yhdyntöjen aloittaminen ja useat seksikumppanit, tupakointi, immuunipuolustusta heikentävä lääkitys, HIV-infektio, sekä muut gynekologiset infektiot, kuten klamydia, jotka voivat nostaa syöpäriskiä. (Tarnanen, Nieminen, Kotaniemi-Talonen & Laukkala. 2021.)

Arvion mukaan 80–90 % aikuisista saa elämänsä aikana HPV-tartunnan. Ensimmäinen tartuntatapa on sukupuoliteitse, ja ensimmäinen tartunta tapahtuu useimmiten seksielämän alettua. Useimmilla tartunta voi mennä ohi nopeastikin, ja jopa 90 % paranee kahden vuoden sisällä. Niillä, joiden HPV-tartunta jatkuu pidempään, voi kehittyä kohdunkaulan solumuutoksia, joista vakavimmat voivat olla syövän esiasteita. (Kotaniemi-Talonen, Jakobsson, Virtanen & Nieminen. 2021.)

Hyvä seksuaaliterveys rakentuu myönteisestä ja toisia kunnioittavasta suhtautumisesta seksuaalisuuteen ja seksuaalisiin suhteisiin (Väestöliitto 2024). Seksuaaliterveys on kokonaisuus, joka sisältää seksuaalisuuteen liittyvän fyysisen, psyykkisen, emotionaalisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin. Seksitautien ennaltaehkäisyyn vaikuttavat useat tekijät, kuten varhaisessa vaiheessa aloitettu seksuaalikasvatus, riittävä ja aktiivinen ohjaus, säännölliset terveystarkastukset sekä ehkäisyyn liittyvien esteiden huomioiminen. Näihin esteisiin voivat kuulua esimerkiksi huolenaiheet, ennakkokäsitykset ja koetut haittavaikutukset. (Kuortti & Halonen 2018.)

Ehkäisymenetelmien valintaan ja käyttöön vaikuttavat erityisesti niiden helppokäyttöisyys, luotettavuus sekä myönteiset vaikutukset yksilön elämänlaatuun. Käytännön näkökulmasta etenkin nuorten on tärkeää saada riittävästi tietoa siitä, mistä ehkäisyvälineitä on saatavilla, miten niitä käytetään oikein ja kuinka toimitaan mahdollisten ongelmatilanteiden ilmetessä. Lisäksi HPV-rokotuksilla on merkittävä rooli nuorten seksuaaliterveyden edistämisessä, minkä vuoksi rokotusten turvallisuudesta ja vaikuttavuudesta on tärkeää käydä jatkuvaa ja ajantasaista keskustelua. (Kuortti & Halonen 2018.)

3.2 Kohdunkaulansyövän seulonta

Seulonnan avulla voidaan havaita syövän esiasteet ja hoitaa niitä, ennen kuin ne ehtivät kehittyä varsinaiseksi syöväksi. Tehokkaan seulonnan ansiosta kohdunkaulan syövän määrä on Suomessa vähentynyt merkittävästi, ja neljä viidestä syövästä pystytään estämään kokonaan. Nykyisin kansallisessa rokoteohjelmassa tarjotaan myös HPV-rokote, joka on tarkoitettu 11–12-vuotiaille tytöille ja pojille. (Suomen syöpärekisteri 2022.)

Suomessa on aloitettu valtakunnalliset joukkotarkastukset kohdunkaulan syövän ehkäisemiseksi jo 1960 - luvun alussa. Seulonnan merkitys on suuri, sillä mahdollisten esiasteiden hoitaminen voi estää syövän kehittymisen. 30–65-vuotiaat naiset kutsutaan seulontaan viiden vuoden välein. Joissakin kunnissa seulontaan osallistuva myös 25-vuotiaat. (Suomen syöpärekisteri 2022.)

Alle 25-vuotiaiden seulontaa ei pidetä tarpeellisena, mutta 65-vuotiaiden seulonnan on havaittu vähentävän kohdunkaulan syövän esiintyvyyttä ja kuolleisuutta. Seulontaprosessissa otetaan gynekologinen irtosolunäyte kohdun-suulta, joka tutkitaan perinteisellä papakokeella tai 30 vuotta täyttäneillä naisilla HPV-testillä. Seulonnan tulokset lähetetään kotiin kirjeenä. (Tarnanen ym. 2021.)

2000-luvun alusta lähtien, DNA- ja RNA-tunnistusmenetelmien kehittyessä, on ollut saatavilla testejä, jotka tunnistavat kohdunkaulan solunäytteistä korkean syöpäriskin HPV-tyyppejä, ja näitä testejä kutsutaan hrHPV-testeiksi. Näiden seulojen ja testien avulla pystytään hyvinkin varhaisessa vaiheessa havaitsemaan kohdunkaulan syövän esiasteita, ja tästä syystä seulontaohjelmien noudattaminen vähentää kohdunkaulan syövän riskiä ja mahdolliset hoidot voidaan aloittaa jo ennen syövän kehittymistä. Seulontojen lisäksi HPV-rokotteella voidaan estää merkittävä osa kohdunkaulan syövän esiasteista ja syöivistä. (Kotaniemi-Talonen ym. 2019, 4–6.)

3.3 HPV-rokote kansallisessa rokotusohjelmassa

Kansallisella HPV-rokotusohjelmalla pyritään kohdunkaulan syövän ehkäisyyn (Käypä hoitosuositus 2023). HPV-rokotteen saa maksutta kaikki 10–12-vuotiaat lapset (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2025). Jos lapsi ei ole saanut rokotetta alakoulussa, se on myös mahdollista saada maksutta kouluterveyden huollosta 7.–9. luokalla, toisen asteen oppilaitoksessa, sekä TUVA ja TELMA-koulutuksen aikana. Jos rokotetta ei ole saanut rokotusohjelman kautta, sen voi hankkia myös reseptillä apteekista. Yli 30-vuotiaille rokotteesta ei ole hyötyä, koska yleensä siihen ikään mennessä papilloomavirustartunta on jo saatu (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2023). Kansallinen HPV-rokotusohjelma käynnistyi alun perin tytöille. Vuoden 2020 alussa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) laajensi rokotusohjelmaa koskemaan myös poikia (Sosiaali- ja terveysministeriö 2020). HPV-rokotus tarjottiin täydennysrokotuksena vuosina 2020–2021 ja 2021–2022 niille pojille, jotka ovat perusopetuksen 7.–9. luokilla (Sosiaali- ja terveysministeriö 2026).

Papilloomavirusrokote (HPV-rokote) kuuluu kansalliseen rokotusohjelmaan. Rokote pitää sisällään papilloomaviruksen pintaproteiineja. Viruksen sisäosat eivät sisälly rokotteeseen. Alumiinia sisältävät tehosteaineet ovat myös osana valmistetta. (Muhonen, Hannila-Handelberg, Nohynek & Leino 2023.) HPV-rokote antaa tehokkaan suojan papilloomaviruksen aiheuttamia sairauksia vastaan, sekä sillä voidaan merkittävästi vähentää kohdunkaulan syöpää ja sen esiasteita. Rokotteella voidaan ehkäistä lukuisia muitakin syöpiä, kuten osaa emättimen ja ulkosynnyttimien syöivistä, peniksen syöpiä, peräaukon syöpiä, sekä joitakin suunielun alueen syöpiä. (Tiitinen 2025a.)

Tällä hetkellä käytössä on kaksi erilaista HPV-infektioita ehkäisevää rokotetta. Toinen rokotteista kuuluu kansalliseen rokotusohjelmaan ja toinen on reseptimyyttävänä apteekissa. (Tiitinen 2025a.) Kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluu Cervarix-rokote, ja se on saanut myyntiluvan Euroopassa jo vuonna 2007. (Virkku 2022, 4.) Noin 70 % kohdunkaulansyöivistä aiheuttavat HPV-tyypit 16 ja

18, niinpä molemmissa rokotteissa vaikutus kohdistuu juuri 16 ja 18 HPV-tyyppiä vastaan. Rokotteet eivät aiheuta HPV-infektiota, sillä ne eivät sisällä eläviä taudinaiheuttajia. Rokote olisi ehdottoman tärkeää ottaa kansallisen rokotusohjelman mukaisesti hyvissä ajoin, sillä rokotteilla ei hoideta sairauksia, ne eivät paranna kudos- tai solumuutoksia, eivätkä ne suojaa tartunnan saaneita. (Tiitinen 2025a.)

4 Opinnäytetyön tavoite ja tehtävä

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on lisätä sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden tietoa papilloomavirusinfektiosta sekä sen merkityksestä kohdunkaulan syövän ja muiden HPV:hen liittyvien syöpien synnyssä ja ennaltaehkäisyssä. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden valmiuksia hyödyntää tutkittuun tietoon perustuvaa tietoa osana terveyden edistämistä, ohjausta ja ennaltaehkäisevää työtä.

Opinnäytetyön tehtävänä on tuottaa Karelia-ammattikorkeakoululle selkeä ja pedagogisesti toimiva verkko-oppimismateriaali, joka käsittelee HPV:tä, sen tarttumista, ennaltaehkäisyä sekä yhteyttä kohdunkaulan syöpään ja muihin HPV:n aiheuttamiin syöpiin. Verkko-oppimismateriaali on tarkoitettu käytettäväksi osana opetusta sekä itsenäisen opiskelun tukena. Tuotoksen sisällöt perustuvat opinnäytetyön tietoperustaan ja tukevat hoitotyön koulutuksessa keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ennaltaehkäisyn tavoitteita.

5 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

5.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on käytännönläheinen kehittämistyö, jonka tavoitteena on kehittää, ohjeistaa ja tehostaa toimintaa. Se nojaa tutkivaan ja kehittävään työhön. Työssä muotoillaan selkeä tutkimusongelma tai kysymys

ja sovelletaan siihen soveltuvaan tutkimusmenetelmää. (Hämeen ammattikorkeakoulu 2025)

Toiminnallinen opinnäytetyö perustuu konkreettiseen tehtävään, johon pyritään löytämään ratkaisu opinnäytetyön avulla. Se sisältää tuotoksen, kuten esimerkiksi ohjeen, suunnitelman, mallin, palvelun tai konseptin. Raportissa esitetään tietoperusta sekä kuvaus ja arviointi. Raportissa kerrotaan toiminnallisen osuuden valmistusvaiheet etukäteen määritellyltä näkökulmasta. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2025)

Tämä opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena opinnäytetyönä. Tuotoksena on verkko-oppimismateriaali Karelia-ammattikorkeakoulun opetuskäyttöön.

5.2 Toimeksiantaja, kohderyhmä ja lähtötilanne

Toimeksiantajamme toimii Karelia ammattikorkeakoulu Oy. Karelia-ammattikorkeakoulu sijaitsee Joensuussa. Ammattikorkeakoulu on aloittanut toimintansa vuonna 1992. Koulussa panostetaan oppimiseen ja erityisesti kilpailukykyyn kansainvälisesti. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2024b.) Koulu tarjoaa tutkinto-opintoja seitsemältä eri koulutusosalta. Opiskella voi päivätoteutuksen, monimuotototeutuksen tai verkkototeutuksen kautta, sekä mahdollisuutena on myös Tiimioppiminen ja yrittäjäystaidot opiskelumuotona. Koulussa pääsee suorittamaan polku- ja väyläopintoja. Koulutusta tarjotaan myös maahanmuuttajille. Kareliassa opiskelemalla saa osaamisen, jota voi käyttää hyödyksi työllistyessä ammattiin ja kehittäessä työelämää. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2024a.)

Kohderyhmämme ovat sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijat.

Sairaanhoitajakoulutuksen tarkoituksena on kouluttaa asiantuntevia hoitotyön ammattilaisia, jotka vastaavat työelämän tarpeisiin ja erilaisiin sairaanhoitajan rooleihin. Sairaanhoitajan tehtävänä on edistää ihmisten ja heidän perheidensä kokonaisvaltaista terveyttä. Hän on hoitotyön asiantuntija, jonka asiantuntemus

perustuu hoitotieteen ja siihen liittyvien alojen tarjoamaan tietoon. Sairaanhoidajan työssä korostuvat asiakkaan hoidontarpeen ja toimintakyvyn arviointi, ohjaus ja tuki, päivittäisissä perustoiminnoissa avustaminen, elintoimintojen seuranta, lääkehoito sekä hoitotoimenpiteet ja tutkimukset. Hoitotyön päämääränä on aina hoidettavan henkilön toimintakyvyn säilyttäminen ja vahvistaminen sekä omahoidon tukeminen. Sairaanhoidajatutkinnon laajuus on 210 opintopistettä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2023a.)

Terveydenhoitajan tutkinto on kaksoistutkinto, jossa opiskelija saa sekä terveydenhoitajan että sairaanhoidajan ammattikorkeakoulututkinnot. Valmistunut terveydenhoitaja on kansanterveystyön asiantuntija, joka voi vaikuttaa eri-ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien ihmisten hyvinvointiin. Karelia-ammattikorkeakoulun terveydenhoitajakoulutuksessa korostuu terveyden edistäminen, sekä lasten, nuorten, aikuisten ja perheiden voimavarojen tukeminen ja vahvistaminen eri elämän vaiheissa. Koulutuksessa painotetaan myös sairauksien ennaltaehkäisyä ja hoitoa. Opinnoissa on tärkeää kehittää hyvää työmoraalia sekä eettisiä ja ammatillisia päätöksentekotaitoja. Terveydenhoitajatutkinnon laajuus on 240 opintopistettä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2023b.)

Karelia-ammattikorkeakoulu antoi tämän aihe-ehdotuksen, sillä tietämys HPV-viruksesta on hyvin tärkeää monien vakavien sairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa. Toiveena oli nimenomaan toiminnallinen opinnäytetyö sairaanhoidaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoille opetuksen ja oppimisen tueksi, sillä tarkentavaa oppimateriaalia juuri papilloomaviruksesta, sen ennaltaehkäisystä ja vaikutuksista erinäisten syöpien kehittymiseen ei ole. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotos tulee osaksi uuden opetussuunnitelman seksuaali- ja lisääntymisterveyden kurssia. Sitä voidaan käyttää myös osana naistentautien hoitotyön kurssia esimerkiksi vapaasti valittavien opintojen tarjonnassa.

5.3 Hyvä verkko-oppimismateriaali

Verkko-oppimismateriaali tarkoittaa verkkoon luotua oppimateriaalia, joka sisältää perinteisen tekstin lisäksi myös kuvia, ääntä sekä liikkuvaa kuvaa. Verkko-oppimismateriaali yhdistää erilaiset verkko-opetuksen muodot. Opiskelijat voivat opiskella verkossa luokkaopetuksessa, monimuotona verkossa samalla tai eri paikkakunnalla, itsenäisesti sekä verkko-opiskelu yhdistettynä mobiilopiskeluun. Verkko-oppimismateriaali voi olla tukena niin lähiopetuksessa, kuin monimuoto-opetuksessa sekä itsenäisesti opiskellessa verkossa. Opiskeltava materiaali on löydettävissä verkkoalustalta opetuksen aikana sekä myös ennen ja sen jälkeen. Tieto on tuoreinta, kun sen saa helposti muokattua verkkomateriaaliin. (Kalliala 2022, 14, 16–18, 20–22.)

On tärkeä miettiä kriteerejä, joiden kautta haluaa luoda oman verkko-opetusmateriaalin, jotta se tukisi opiskelijan opiskelua mahdollisimman hyvin. Näin saadaan luotua toimiva ja hyödyllinen materiaali, joka tukee oppimista. Oppimista tukevan, toimivan ja hyödyllisen materiaalin luomiseen on olemassa muutamia pedagogisia lähtökohtia. Näitä pedagogisia lähtökohtia ovat kohderyhmä, aine tai aihe, aihehallinta ja pedagoginen mallintaminen, autenttisuus, yhteisöllisyys, joustavuus, tuki, itsearviointi sekä ohjaus. (Tella, Vahtivuori, Vuorento, Wager & Oksanen. 2001, 109–111.)

Materiaalin sisällön tulee olla yksinkertainen kokonaisuus, jotta se toimii opetuksessa. Liiallisen tekstin ja tehosteiden kanssa lopputuloksesta syntyy muuten liian vaikeasti käsiteltävä kokonaisuus, josta opiskelijan on vaikea hahmottaa kokonaisuutta. (Tella ym. 2001, 122–123.)

5.4 Opetusmateriaalin suunnittelu ja toteutus

PowerPoint-esityksen suunnittelu aloitettiin toimeksiantajan kanssa miettimällä, mitkä ovat lähtökohdat tuotokselle. Lähtökohtana sairaanhoitajien ja terveyden-

hoitajien tietoisuuden lisäämisellä papilloomaviruksesta ja ennaltaehkäisyn tärkeyden korostamisesta sekä syöpien yhteydestä papilloomavirukseen. Toimeksiantaja on antanut selkeät punaisen langan ja toiveet, mitä verkko-oppimateriaalin sisällöstä tulisi löytyä.

PowerPoint-esityksestä on pyritty tekemään mahdollisimman pelkistetty ja helposti sisäistettävä. Diojen järjestys suunnitellaan loogisesti etenemään ja siten, ettei lukijan tarvitse pomppia eri aiheiden välillä edes takaisin. Esitykseen käytetään Karelian diapohjaa ja fonttia, jotta se lisää ammattimaisuutta ja luo yleisesti selkeän kokonaisuuden.

Koska esitys on tulossa oppimateriaaliksi, avaamme ensimmäisen käsitteen, mikä HPV eli papilloomavirus on, miten se tarttuu ihmisestä toiseen. Kerrotaan, kuinka niitä luokitellaan eri tavalla huomioiden monta kliinistä asiaa. Pääpainomme vakaasti on papilloomaviruksen ennaltaehkäisyn näkökulma. Käsitellään HPV-rokotusta ja sen ominaisuuksia, vaikutuksia ja tärkeyttä kansallisessa rokotusohjelmassa. Toisena ennaltaehkäisyn kannalta kondomin käyttöä ikäänsä katsomatta sekä säännöllisiä kohdunkaulan syövän seulontoja. Viimeisenä ennaltaehkäisyn tehtävän muodostaa tiedon lisääminen ja valistus HPV:n riskeistä ja rokotteiden hyödyistä sekä terveellisestä seksuaaliterveydestä sekä tupakoimattomuudesta.

Dioissa kerrotaan papilloomavirusinfektiosta parantumisesta. Tuotoksessa käsiteltiin kohdunkaulan syövän seulontaa ja ehkäisyä sekä mahdollista oirekirjoa sairastuttua syöpään ja sen kautta kohdunkaulan syövän hoitoa. Toimeksiantaja näki myös tärkeänä painottaa juuri, että rokotus lisättiin pojille ja papilloomavirusinfektio ei ole vain tyttöjen/naisten sairaus vaan myös pojat/miehet voivat sairastua. Myös muihin syöpiin voi sairastua sukupuoleen katsomatta. Siksi lisäämme dia esitykseen myös sairastumisen muihin syöpiin.

Verkko-oppimateriaalin tarkoituksena on saada sairaanhoitajaopiskelijat sekä terveydenhoitajaopiskelijat oppimaan uutta eli lisäämään tietoisuuttaan sekä myös sisäistämään asiat.

5.5 Opetusmateriaalin arviointi

Alkuperäisen suunnitelman mukaan meidän oli tarkoitus esittää tuotoksemme Karelia-ammattikorkeakoulun sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoille, ja sen jälkeen pyytää palautetta anonyymien Webropol-kyselyn kautta. Kyselyn tarkoituksena olisi ollut selvittää tuotoksen hyöty opetusmateriaalina. Palautteen avulla oli tarkoitus tunnistaa materiaalin vahvuuksia sekä mahdollisia kehittämiskohteita ja hyödyntää saatuja tuloksia tuotoksen jatkokehittämisessä.

Tuotos oli tarkoitus esittää syksyllä, ja kyselyn olisimme toteuttaneet opetus-tuokion jälkeen edellä mainitseamalla Webropol-kyselyllä. Olisimme luoneet Qr-koodin, jolla olisimme taanneet mahdollisimman korkean vastausprosentin. Kysely olisi koostunut sekä määrällisistä sekä laadullisista kysymyksistä, jotta opiskelijoiden kokemuksia olisi voitu tarkastella monipuolisesti.

Suunnitellut palautekysymykset olisivat käsitelleet muun muassa seuraavia teemoja:

- Kuinka ymmärrettävänä ja selkeänä opiskelija koki opetusmateriaalin sisällön
- Kuinka hyvin materiaali lisäsi tietoa papilloomavirusinfektiosta ja yhteydestä kohdunkaulansyöpään
- Oliko materiaalin rakenne ja eteneminen looginen ja helppo seurata
- Vastasiko materiaali opiskelijan mielestä hoitotyön opintojen tarpeita
- Mitkä olivat materiaalin vahvuudet
- Mitä opiskelija kehittäisi tai muuttaisi materiaalissa

Kyselyssä olisi lisäksi ollut avoin palautekenttä, jossa opiskelijat olisivat voineet tuoda esiin omia näkemyksiään, kehitysehdotuksiaan tai muita huomioita opetusmateriaalista. Vaikka palautekysely jäi toteuttamatta opinnäytetyöprosessin aikana aikataulu- ja resurssisyistä, niin tämä arviointisuunnitelma tarjoaa selkeän pohjan tuotoksen jatkokehittämiselle. Jatkossa palautteen kerääminen

olisi suositeltavaa, jotta opetusmateriaalin vaikuttavuutta ja käyttäjälähtöisyyttä voidaan arvioida luotettavammin.

6 Pohdinta

6.1 Tuotoksen tarkastelu

Palautekyselyn toteuttamatta jääminen johtui opinnäytetyöntekijöiden elämäntilanteiden äkillisistä muutoksista, jotka vaikuttivat työn aikatauluun ja käytävissä oleviin resursseihin. Vaikka kysely olisi tuonut arvokasta tietoa tuotoksen toimivuudesta ja kehittämistarpeista, katsottiin tärkeämmäksi saattaa opinnäytetyö kokonaisuutena valmiiksi, sillä prosessi oli pitkä ja vaativa. Jatkokehittämisen näkökulmasta palautteen kerääminen olisi kuitenkin suositeltavaa, jotta materiaalia voitaisiin edelleen kehittää käyttäjälähtöisemmäksi.

Hoitotyön tutkimussäätiön mukaan hoitotyön tulee perustua näyttöön perustuviin käytäntöihin. Tämä tarkoittaa, että terveydenhuollon toimintaa ohjaa ajantasainen ja tutkittu tieto, jonka luotettavuus on arvioitu kriittisesti. (Hoitotyön tutkimussäätiö 2025.) Näyttöön perustuvuuden periaate ohjasi myös tämän opinnäytetyön verkko-oppimismateriaalin sisältöä ja toteutusta. PowerPoint-esityksen sisältö koottiin luotettavista ja ajantasaisista lähteistä siten, että se tukee opiskelijoiden valmiuksia toimia näyttöön perustuvan hoitotyön periaatteiden mukaisesti.

PowerPoint-esityksen selkeys ja mielekkyys ovat keskeisiä tekijöitä materiaalin oppimista tukevan vaikutuksen kannalta. Oppiminen edellyttää, että opiskelijan huomio ohjataan keskeisiin sisältöihin ennen materiaalin tarkastelua ja sen aikana, sillä pelkkä materiaalin katsominen ei itsessään edistä oppimista. (Hakkarainen & Kumpulainen 2011, 10.) Tämän vuoksi PowerPoint-esitys rakennettiin loogiseksi ja helposti seurattavaksi kokonaisuudeksi, jossa diojen tekstimäärä on

pidetty maltillisena ja sisältö esitelty selkeästi jäsennehtynä. Tuotos on esitetty opinnäytetyön liitteessä 2.

6.2 Opinnäytetyön luotettavuus

Opinnäytetyömme luotettavuus perustuu ennen kaikkea käytetyn tiedon ajantasaisuuteen, lähteiden laatuun sekä työn toteutuksen ja raportoinnin läpinäkyvyyteen (Airaksinen, Kostamo & Vilkkä 2022, 84). Näitä periaatteita olemme noudattaneet koko opinnäytetyöprosessin ajan. Työn aihe, papilloomavirusinfektio ja sen yhteys kohdunkaulansyöpään, edellyttää luotettavaa ja tieteellisesti todennettua tietoa, sillä aihe liittyy sekä yksilön terveyteen että ennaltaehkäisevään hoitotyöhön. Tästä syystä tiedon luotettavuuteen on kiinnitetty erityistä huomioita. Työssä on hyödynnetty monipuolisesti tieteellisiä artikkeleita sekä hoitotyön ja terveydenhuollon luotettavia suosituksia, kuten kansallisia hoitosuosituksia ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) julkaisuja. Näiden lähteiden avulla on pyritty varmistamaan, että opinnäytetyön teoreettinen tietoperusta pohjautuu tutkittuun tietoon ja vastaa tämänhetkistä käsitystä HPV:stä ja kohdunkaulansyöpästä.

Luotettavuuden kannalta keskeistä on myös tiedon kriittinen tarkastelu ja lähteiden valinta (Airaksinen ym. 2022, 84–85). Tässä opinnäytetyössä on valittu ensisijaisesti lähteitä, jotka ovat peräisin luotettavista tieteellisistä ja ammatillisista julkaisuista. Lähteiden ikä on pyritty pitämään mahdollisimman tuoreena, koska papilloomavirukseen ja kohdunkaulansyöpään liittyvä tutkimus kehittyy jatkuvasti. Vanhempia lähteitä on hyödynnetty vain silloin, kun ne ovat edelleen olennaisia taustatiedon näkökulman kannalta. Tiedonkeruussa on kiinnitetty huomiota myös lähteiden objektiivisuuteen, jotta työn sisältö ei perustu yksittäisten tutkijoiden tai organisaatioiden mahdollisesti puolueellisiin näkemyksiin (Airaksinen ym. 2022, 85–86) ja tiedonhaku prosessia on esitelty opinnäytetyön liitteenä olevassa tiedonhakutaulukossa (liite 1).

Opinnäytetyössä käytetty aineisto koostuu kirjallisista lähteistä, eikä työssä ole kerätty henkilötietoja tai muuta arkaluontoista tutkimusaineistoa. Tämä vähentää eettisiä riskejä ja yksityisyyden suojaan liittyviä kysymyksiä. Aineiston arvioinnissa on pyritty kriittiseen tarkasteluun ja siihen, että tieto esitetään neutraalisti ja asiallisesti. Papilloomavirusinfektiota ja siihen liittyviä sairauksia ei ole kuvattu leimaavasti tai pelkoa herättävästi, vaan näkökulma on ollut ennaltaehkäisevä ja terveyttä edistävä, mikä on hoitotyön eettisten periaatteiden mukaista.

Koska kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö, luotettavuuden arviointi liittyy myös tuotoksen suunnitteluun ja toteutukseen. Tuotoksen tavoitteena on välittää selkeää, ymmärrettävää ja oikeaa tietoa papilloomavirusinfektiosta ja sen yhteydestä kohdunkaulansyöpään hoitotyön opiskelijoille. Työn luotettavuutta lisää se, että suunnitellussa on hyödynnetty sekä teoreettista tietoperustaa että kohde-ryhmä tarpeita. Tuotoksen suunnittelussa on pyritty siihen, että esitetty tieto on johdonmukaista, helposti seurattavaa ja vastaa opinnäytetyössä esitettyä tietoperustaa. (Juvakka & Kylmä 2007, 41–45.) Tuotoksestamme oli tarkoitus saada ulkopuolista palautetta hoitotyön opiskelijoilta Webropol kyselyn kautta, jolla olisimme saaneet dataa opetusmateriaalin vaikuttavuudesta. Kysely jäi toteuttamatta, koska molempien opinnäytetyöntekijöiden elämäntilanne muuttui radikaalisti.

Toiminnallisessa opinnäytetyössämme on pyritty huolelliseen suunnitteluun, avoimeen raportointiin ja kriittiseen pohdintaan. Näitä periaatteita on pyritty noudattamaan kuvaamalla eri vaiheet selkeästi ja perustelemalla tehdyt valinnat. Näin pyritään siihen, että opinnäytetyön prosessi ja lopputulos ovat arvioitavissa ja toistettavissa, mikä lisää työn luotettavuutta. Olemme myös liittäneet lähdeviitteet tekstiimme ja lähdeluettelo on laadittu Karelia-AMK:n opinnäytetyön ohjeiden mukaisesti.

6.3 Opinnäytetyön eettisyys

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä on noudatettu Karelia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyönohjeistusta sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK 2023) Hyvä tieteellinen käytäntö- ohjeita. TENK:n mukaan hyvän tieteellisen käytännön keskeisiä periaatteita ovat rehellisyys, huolellisuus, tarkkuus, avoimuus ja vastuullisuus koko tutkimusprosessin ajan (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023). Näitä periaatteita on pyritty noudattamaan tässä opinnäytetyön kaikissa vaiheissa aiheen valinnasta raportointiin saakka.

Eettisyys opinnäytetyössä tarkoittaa vastuullista toimintaa koko prosessin ajan. Meidän työssämme se näkyy muun muassa huolellisena aiheen rajaamisena, luotettavan ja ajantasaisen tietoperustan rakentamisena sekä tuotoksen toteuttamisena hoitotyön ammattieettisiä periaatteita kunnioittaen. Karelia AMK:n arvojen mukaisesti työssä on pyritty edistämään avoimuutta, luotettavuutta ja ammattieettisyyttä, jotka ovat keskeisiä myös hoitotyön eettisissä periaatteissa.

Työn aihe, papilloomavirusinfektio ja sen yhteys kohdunkaulansyöpään, edellyttää eettistä harkintaa erityisesti siksi, että se käsittelee terveyteen, sairauksiin ja ennaltaehkäisyyn liittyvää tietoa. Vaikka käsittelemmekin aihetta yleisellä tasolla eikä yksittäisten henkilöiden näkökulmasta, on tärkeää varmistaa, että tieto esitetään asiallisesti, neutraalisti ja tutkittuun tietoon perustuen. Eettinen harkinta liittyy tässä työssä erityisesti siihen, ettei sairauksia tai niihin liittyvää ehkäisyä kuvata leimaavasti, pelkoa herättävästi tai virheellisesti, vaan nimenomaan tarkoituksenamme on edistää terveysosaamista ja ennaltaehkäisevää hoitotyötä.

Koska kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö, eettisyys korostuu myös tuotoksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tuotoksen tavoitteena on välittää hoitotyön opiskelijoille selkeää ja ymmärrettävää tietoa papilloomavirusinfektiosta ja sen ehkäisystä.

Opinnäytetyön raportoinnissa on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä, jonka peruseriaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 11). Tiedonhankinta ja tuotoksen kehittäminen on tehty kriittisesti ja perustellusti, eikä tietoja ole muokattu työn tavoitteiden tukemiseksi. Lisäksi tekoälyavustajaa (OpenAI ChatGPT) on hyödynnetty kirjoitusprosessin tukena vain tekstin jäsentelyn ja sanamuotojen luonnostelun apuna. Kaikki työn sisällöt, tulkinnat ja johtopäätökset ovat tekijöiden itsenäisesti tuottamia, ja tekoälyn käyttö on toteutettu Karelia AMK:n eettisen ohjeiden mukaisesti avoimesti ja vastuullisesti.

6.4 Opinnäytetyöprosessin tarkastelu ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessin alussa saimme itse päättää toiminnallisen osuuden toteutustavan. Tämä antoi meille mahdollisuuden pohtia eri vaihtoehtoja sekä niiden soveltuvuutta asetettuihin tavoitteisiin ja kohderyhmiin. Päädyimme toteuttamaan Moodlen PowerPoint-muotoisen verkko-oppimismateriaalin, sillä koimme omasta näkökulmastamme opiskelijana informatiivisesti ja ytimekkäästi toteutetun PowerPoint-esityksen olevan toimiva tapa tukea oppimista sekä jäsentää muistamista vaativaa uutta tietoa. Valinta perustui myös siihen, että verkko-oppimismateriaali on helposti saavutettavissa ja soveltuu itsenäiseen opiskeluun.

Opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa perehdyimme laajasti papilloomavirusinfektiota koskevaan kirjallisuuteen ja erilaisiin tietokantoihin. Tiedonhankinta ja lähteiden kriittinen arviointi muodostivat keskeisen osan prosessia ja loivat perustan koko työlle. Teoriapohjan rakentamisen jälkeen perehdyimme hyvän verkko-oppimismateriaalin toteuttamisen periaatteisiin, mikä auttoi meitä jäsentämään laajaa tietomäärää selkeäksi ja olennaisimpaan keskittyväksi kokonaisuudeksi. Työskentely eteni vaiheittain siten, että käsittelimme aiheet loogisessa järjestyksessä ja muokkasimme sisältöä useaan otteeseen ymmärrettävämmäksi ja pedagogisesti toimivammaksi.

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi huhtikuussa 2024, ja työn pitkän keston aikana terveydenhuollon hoitosuosituksiin ja ohjeistuksiin on tullut muutoksia juuri opinnäytetyön valmistumisen vaiheessa. Näitä päivityksiä ei ollut enää mahdollista huomioida työn sisällössä ilman, että se olisi viivästyttänyt opinnäytetyön valmistumista. Tästä huolimatta tuotoksena syntynyt Power-Point-muotoinen verkkooppimismateriaali perustuu opinnäytetyön tekohetkellä voimassa olleeseen, luotettavaan ja tutkittuun tietoon papilloomavirusinfektiosta, sen ennaltaehkäisystä sekä siihen liittyvistä syöpäriskeistä. Materiaalin rakenne on pyritty tekemään loogiseksi ja kohderyhmälle sopivaksi, jotta se tukisi opiskelijoiden oppimista sekä itsenäisesti että osana opetusta.

Toimeksiantajan toiveet ohjasivat merkittävästi työn sisältöä. Esityksen tuli sisältää yleistietoa papilloomaviruksesta, sen eri muodoista sekä sen yhteydestä kohdunkaulan syöpään ja muihin syöpiin, kuten suu- ja nielusyöpään, peräsuolen syöpään sekä pään ja kaulan alueen syöpiin. Lisäksi ennaltaehkäisyn merkitys tuli nostaa vahvasti esiin kokonaisuutena, sisältäen terveyden edistämisen, ehkäisyn käytön sukupuoliyhteydessä, seulontojen merkityksen sekä rokotukset. Näkökulmana oli erityisesti sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoiden tietoisuuden lisääminen ja ennaltaehkäisevän hoitotyön merkityksen ymmärtäminen osana ammatillista osaamista.

Toimeksiannon saatuaamme oli meille selvää, että halusimme toteuttaa toiminnallisen opinnäytetyön. Toimeksiantaja tuki tätä ratkaisua, sillä tuotoksesta oli tarkoitus tulla osa opetuskokonaisuutta. Vaikka saimme useita ehdotuksia toiminnallisen osuuden toteutustavasta, meille annettiin vapaus tehdä lopullinen päätös. Tämä lisäsi vastuuta omasta työskentelystä ja edellytti perusteltujen ratkaisujen tekemistä. Opiskelijan näkökulmasta pohdimme, millainen materiaali tukisi parhaiten oppimista ja olisi aidosti hyödyllinen, mikä vahvisti ymmärrystä pedagogisesta suunnittelusta hoitotyön kontekstissa.

Opinnäytetyöprosessin aikana ammatillinen kasvu oli merkittävää. Työ syvensi tietämystämme papilloomavirusinfektiosta, sen ennaltaehkäisystä ja merkityk-

sestä kansanterveyden näkökulmasta. Samalla kehittyivät tiedonhankinta- ja lähdekriittiset taidot sekä kyky soveltaa tutkittua tietoa käytännönläheiseksi ja opeuksellisesti toimivaksi materiaaliksi. Prosessi vahvisti myös ymmärrystä sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan roolista terveyden edistämisessä ja ennaltaehkäisevässä työssä. Opinnäytetyön tekeminen lisäsi itsevarmuutta toimia asiantuntijana omalla alalla ja vahvisti ammatillista identiteettiä.

Opinnäytetyön aikataulun mukaisesti suunnitelma valmistui lokakuussa 2024, minkä jälkeen työn toteutus käynnistyi marras–joulukuussa 2024. Alkuperäisenä tavoitteena oli saattaa opinnäytetyö valmiiksi toukokuuhun 2025 mennessä. Opinnäytetyöprosessi kuitenkin pitkittyi opinnäytetyöntekijöiden elämäntilanteissa tapahtuneiden muutosten vuoksi, mikä vaikutti työn etenemiseen ja aikatauluun. Näistä syistä opinnäytetyö valmistui maaliskuussa 2026. Opinnäytetyöstä ei aiheutunut taloudellisia kustannuksia. Koko prosessin ajan noudatimme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatimaa ohjeistusta hyvästä tieteellisestä käytännöstä.

6.5 Jatkokehitysmahdollisuudet

Tämän opinnäytetyön tuotoksena syntynyt verkko-oppimismateriaali tarjoaa useita jatkokehitysmahdollisuuksia. Keskeisin kehittämiskohde olisi käyttäjäpalautekeräilyä hoitotyön opiskelijoilta, jotta materiaalin sisältöä, rakennetta ja pedagogista toimivuutta voitaisiin arvioida käytännön näkökulmasta. Palautteen avulla olisi mahdollista tunnistaa materiaalin vahvuuksia sekä mahdollisia kehittämistarpeita ja muokata sisältöä entistä käyttäjälähtöisemmäksi.

Materiaalia olisi tärkeää myös päivittää säännöllisesti hoitosuosituksen ja ajantasaisen tutkimustiedon mukaisesti, sillä papilloomavirusinfektioon ja sen ennaltaehkäisyyn liittyvä tieto kehittyy jatkuvasti. Materiaalia voitaisiin lisäksi laajentaa käsittelemään esimerkiksi muita HPV-infektioon liittyviä syöpiä tai syventää rokotuksiin ja seuluntoihin liittyvää sisältöä eri kohderyhmien näkökulmasta.

Opinnäytetyön käytännön hyöty konkretisoituu tuotetussa verkko-oppimismateriaalissa, jota voidaan hyödyntää hoitotyön koulutuksessa. Materiaali tukee opiskelijoiden osaamista papilloomavirusinfektiosta, seksuaaliterveydestä ja ennaltaehkäisevästä hoitotyöstä, jotka ovat keskeisiä osa-alueita sekä sairaanhoitajan että terveydenhoitajan työssä. Tuotos tarjoaa hyvän lähtökohdan materiaalin jatkokehittämiselle, ja sitä voidaan muokata esimerkiksi käyttäjäpaulutteen perusteella sisällöllisesti tai opetuksellisesti

Tuotosta olisi mahdollista kehittää teknisesti ja pedagogisesti, esimerkiksi lisäämällä siihen lyhyitä tehtäviä tai kysymyksiä, jotka tukisivat oppimista. Lisäksi materiaalia voitaisiin hyödyntää ja muokata muiden terveysalan koulutusten käyttöön, mikä lisäisi sen käytännön hyödynnettävyyttä ja vaikuttavuutta.

Lähteet

- Carpén, T., Hagström, J., Mäkitie, A. & Jouhi, L. Suunielusyöpä – hoidon yksilöllistäminen uusia ennustetekijöitä hyödyntämällä vaatii vielä kehitystyötä. 2021. Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo16452.pdf>. 9.4.2025.
- Hämeen ammattikorkeakoulu. 2025. Opinnäytetyö. <https://www.hamk.fi/opiskelijalle/opintojen-suunnittelu/opinnaytetyo/>. 26.5.2025.
- Hakkarainen, P. & Kumpulainen, K. 2011. Liikkuva kuva – muuttuva opetus ja oppiminen. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_26957. 24.1.2026.
- Hoitotyön tutkimussäätiö. 2025. Näyttöön perustuva terveydenhuolto. <https://hoitus.fi/nayttoon-perustuva-terveydenhuolto/>. 24.1.2026.
- Kalliala, E. 2022. Verkko-opettamisen käsikirja. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab. 26.4.2025.
- Karelia-ammattikorkeakoulu 2025. Karelian opinnäytetyön ohje: Opinnäytetyön eri muodot. <https://libguides.karelia.fi/c.php?g=679019&p=4901221>. 26.5.2025.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2024a. Opiskelijaksi. <https://www.karelia.fi/opiskelijaksi/>. 29.11.2024.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2023a. Sairaanhoidtaja (AMK). <https://www.karelia.fi/amk-tutkinnot/sairaanhoidtaja/>. 16.11.2024.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2023b. Terveydenhoitaja (AMK). <https://www.karelia.fi/amk-tutkinnot/terveydenhoitaja/>. 16.11.2024.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2024b. Tietoa Kareliasta. <https://www.karelia.fi/tietoa-kareliasta/>. 29.11.2024.
- Kostamo, P., Airaksinen, T. & Vilkkä, H. 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Helsinki. Art house Oy.
- Kotaniemi- Talonen, L., Jakobsson, M., Virtanen, A. & Nieminen, P. HPV ja kohdunkaulansyövän ehkäisy- missä meillä nyt mennään? 2019. Duodecim. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo15152.pdf>. 1.4.2025.
- Kuorti, M., & Halonen, M. Miten nuorten seksuaaliterveyttä edistetään tehokkaimmin. 2018. Helsinki: Suomalainen Lääkärilehti Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo14270.pdf>. 21.11.2024.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki. Edita Prima Oy.
- Käypä hoito -suositus. 2023. Kohdunkaulan, emättimen ja ulkosynnytinten solumuutokset. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.kaypahoito.fi/hoi50049> . 2.2.2026
- Laiho, M. 2002. Miten syöpä syntyy. Helsinki: Lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/duo93129> . 2.2.2024
- Laranne, J., Saarilahti, K., Leivo, I., Bäck, L., Grenman, R., Koivunen, P., Pukkila, M. & Mäkitie, A. Nielusyövän hoidon ajankohtaiset kysymykset. 2011. Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/duo99774>. 17.11.2024.

- Muhonen, M. Hannila-Handelberg, T., Nohynek, H. & Leino, T. 2023. Rokotukset. <https://www.terveysportti.fi/apps/dna/ltk/article/ykt00061/search/hpv>. 14.11.2024.
- Mäenpää, J. & Wigrem, T. Kohdunkaulansyövän hoito. 2014. Helsinki: Suomalainen lääketieteellinen Aikakauskirja Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/duo11790>. 15.5.2025.
- Nieminen, P. 2022. Papilloomavirus. <https://www.terveysportti.fi/apps/dna/ltk/article/ykt00309>. 21.10.2024.
- Syrjänen, S & Rautava, J. 2015. HPV ja syöpä. Duodecim. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo12462.pdf>. 21.10.2024.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2026. HPV-rokotukset. <https://stm.fi/hpv-rokotukset>. 21.10.2024
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Rokotusasetukseen muutoksia – jatkossa HPV-rokotteet myös pojille ja meningokokkirokotteet riskiryhmille. <https://stm.fi/-/rokotusasetukseen-muutoksia-jatkossa-hpv-rokotteet-myoos-pojille-ja-meningokokkirokotteet-riskiryhmille>. 15.5.2025
- Suomen syöpärekisteri. 2022. Hyvä tietää kohdunkaulan syövän seulonnasta. <https://syoparekisteri.fi/assets/files/2022/01/Hyva-tietaa-kohdunkaulan-syovan-seulonnasta.pdf>. 3.4.2025.
- Tarnanen, K., Nieminen, P., Kotaniemi-Talonen & L., Laukkala, T. 2021. Kohdunkaulan solu- ja kudosuutokset, papa ja HPV. Duodecim Käypä hoito. <https://www.kaypahoito.fi/khp00061>. 16.11.2024.
- Tella, S., Vahtivuori, S., Vuorento, A., Wager, S. & Oksanen, U. 2001. Verkko opetuksessa – opettaja verkossa. Helsinki: Edita Oyj. 26.4.2025.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2023. Papilloomavirusten aiheuttamat syövät ja HPV-rokotusten hyödyt. <https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/rokotteet-a-o/hpv-eli-papilloomavirusrokote/papilloomavirusten-aiheuttamat-syovat-ja-hpv-rokotusten-hyodyt>. 21.10.2024
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2025. HPV- eli papilloomavirusrokote. <https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/rokotteet-a-o/hpv-eli-papilloomavirusrokote>. 3.4.2025.
- Terveysylä. 2022. Kohdunkaulan syövän riskitekijät ja ennaltaehkäisy. <https://www.terveysyla.fi/naistalo/gynekologinen-terveys/gynekologiset-syovat/kohdunkaulan-syopa/kohdunkaulan-syovan-riskitekijat-ja-ennaltaehkaisy>. 1.4.2025.
- Tiitinen, A. 2025a. HPV-rokote. Lääkärikirja Duodecim. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00940>. 14.11.2024.
- Tiitinen, A. 2025b. Papilloomavirus (HPV) ja kondylooma naisella. Duodecim. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00162>. 1.4.2025.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf. 14.11.2025.
- Varpe, P., Carpelan, A. & Ålgår, A. 2021. Peräaukon levyepiteelisyöpä – monialaista yhteistyötä vaativa harvinainen maligniteetti. Duodecim. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/duo16434>. 17.11.2024.

- Virkku, A. 2022. HPV-rokotukset kansallisessa rokotusohjelmassa. THL. <https://thl.fi/documents/155392151/190385956/HPV-rokotukset%20kansallisessa%20rokotusohjelmassa.pdf/58cd2ebc-d105-56e8-a0c8-a1771ac90cb0/HPV-rokotukset%20kansallisessa%20rokotusohjelmassa.pdf>. 3.4.2025.
- Väestöliitto. 2024. Seksuaalinen hyvinvointi. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalinen-hyvinvointi/>. 21.11.2024.

Tiedonhauntaulukko

Tietokanta	Hakusanat ja rajaukset	Osumat	Valittu
Hoitotyön suositukset	HPV	12	1
Käypä hoito suositukset	Papilloomavirus	3	0
Terveysportti	Papilloomavirus	98	7
	HPV-rokotus	15	3
	Kohdunkaulansyöpä	50	2
Cohcrane			
CINAHL			
Pubmed			
Medic	Papilloomavirus	17	2
Terveyskylä	HPV	25	1
	Kohdunkaulansyöpä (Naistalo)	150	1
THL	Papilloomavirusrokote	28	1
	HPV-rokote	57	1
STM	HPV-rokote	1	1
Finna	Verkko-oppimismateriaali	62	2

Verkko-oppimismateriaali



Papilloomaviruksen yhteys kohdunkaulansyöpään

Mari Rutanen, Meri Mäkipää
Maaliskuu 2026

Tämä verkko-oppimismateriaali on tehty osana opinnäytetyötä
"Papilloomavirusinfektio ja sen yhteys kohdunkaulan syöpään: verkko-
oppimismateriaali sairaanhoitaja- ja terveydenhoitajaopiskelijoille"



Sisällysluettelo

- Human Papillomavirus (HPV)
- HPV
- HPV:n terveysvaikutukset
- Ennaltaehkäisy
- HPV –rokote
- HPV- rokotteen ominaisuudet ja vaikutukset
- Kohdunkaulan syöpä
- Kohdunkaulan syövän seulonta ja ehkäisy
- Kohdunkaulan syövän oireet
- Kohdunkaulan syövän hoito
- Muut syövät
- Lähteet



Human papilloomavirus (HPV)

- Papilloomavirus on yleinen virusinfektion aiheuttaja.
- Tarttuu sukuelinten ihon ja limakalvojen välityksellä pääasiassa yhdynnän kautta.
- Voi tarttua myös ilman yhdyntää.
- Infektioita on oireettomia ja oireellisia.



HPV

- Olemassa yli 200 erilaista.
- Luokitellaan HPV-tyypeiksi numeroin toteamisjärjestyksessä suuren ja pienen riskin tyypeiksi.
- Luokittelu perustuu infektoituneen kudoksen kliiniseen käyttäytymiseen, sekä iho- ja limakalvotyyppien perusteella, mihin kohdekudokseen ne vaikuttavat.



HPV

- Noin puolet tartunnoista parantuvat itsestään kahdeksan kuukauden aikana toteamisesta.
- 80-90% kaikista tartunnoista parantuvat spontaanisti immuunivasteen kehittymisen myötä.
- HPV infektion kesto riippuu virustyyppistä. Korkean riskin HPV-infektiot kestävät yleensä pidempään, kun taas matalan riskin infektiot paranevat useasti nopeammin.



HPV:n terveysvaikutukset

- Virukset voivat aiheuttaa erilaisia syöpiä, kuten kohdunkaulansyöpää, peräaukon, suu- ja nielusyöpää, pään ja kaulan alueen syöpiä sekä muita vakavia haittoja.
- Tyypin 6 ja 11 papilloomavirukset aiheuttavat kondyloomaa eli kukkakaalimaisia visvasyyliä, nämä eivät ole suoraan syöpää aiheuttavia kasvaimia.
- Tyypit 16 ja 18 aiheuttavat 70% kohdunkaulansyövistä.



Ennaltaehkäisy

HPV-rokotus

Tehokkain keino ennaltaehkäisyyn.

Kondomin käyttö

Käytöllä voidaan vähentää HPV-tartunnan riskiä, mutta se ei täysin suojaa, koska HPV voi tarttua myös limakalvosketuksessa.

Säännölliset seulonnat

Naisilla kohdunkaulansyövän seulonnat Papa- ja HPV-testit ovat tärkeä osa ennaltaehkäisyä.



Ennaltaehkäisy

Tieto ja valistus

Nuorten ja aikuisten tietoisuuden lisääminen HPV:n riskeistä, rokotteen hyödyistä ja seksuaaliterveyden tärkeydestä.

Tupakoimattomuus

Tupakointi heikentää vastustuskykyä, lisää HPV:n pitkäkestoisuutta ja lisää riskiä solumuutoksiin.



HPV-rokote

- Kuuluu kansalliseen rokotusohjelmaan

Maksuton kaikille 11-12-vuotiaille.

Mahdollisuus saada myös 7.-9-luokalla, toisella asteella, sekä TUVATELMA-koulutuksessa.

- Rokote on tehokas ennen tartuntaa

Ei hyötyä yli 30-vuotiaille.

- Vuodesta 2019 alkaen myös pojille

HPV voi aiheuttaa myös peniksen, peräaukon ja suunielun syöpiä.



HPV-rokotteen ominaisuudet ja vaikutukset

- Sisältää papilloomaviruksen pintaproteiineja, ei eläviä taudinaiheuttajia.

- Rokote ei aiheuta infektiota, eikä paranna jo olemassa olevia solumuutoksia.

- Tehosteaineena käytetään alumiinia.



HPV-rokotteen ominaisuudet ja vaikutukset

- Suojaa laajasti eri syöpämuotoja vastaan: Kohdunkaulan, emättimen, ulkosynnyntien, peniksen, peräaukon ja suunielun syövät.
- Kaksi HPV-rokotetta käytössä. **Cervarix** kuuluu kansalliseen rokotusohjelmaan, toinen saatavilla reseptillä apteekista.
- Molemmat rokkeet suojaavat tehokkaasti HPV-tyyppjä 16 ja 18 vastaan, jotka aiheuttavat noin 70% kohdunkaulansyövistä.



Kohdunkaulan syöpä

- Kohdunkaulansyöpää ei synny ilman HPV-infektiota.
- Suomen kolmanneksi yleisin gynekologinen syöpä ja maailmanlaajuisesti yleisin.
- Suomessa todetaan vuosittain noin 170 uutta tapausta.



Kohdunkaulan syövän seulonta ja ehkäisy

- Seulonnat aloitettiin Suomessa 1960-luvun alussa kohdunkaulansyövän ehkäisemiseksi.
- 30-65-vuotiaat naiset kutsutaan seulontaan viiden vuoden välein. Joissakin kunnissa myös 25-vuotiaat seulotaan.
- Seulonta perustuu gynekologiseen irtosolunäytteeseen (**papakoe** tai **HPV-testi**)
- Papakoe käytössä alle 30-vuotiailla. HPV-testi 30 vuotta täyttäneillä.



Kohdunkaulansyövän seulonta ja ehkäisy

- Tehokas seulonta ehkäisee jopa 80% kohdunkaulasyövästä.
- 2000-luvulta lähtien käytössä myös hrHPV-testit, jotka tunnistavat korkean riskin HPV-tyypit.
- Seulonnan ja rokotteen yhdistelmä antaa tehokkaan suojan kohdunkaulansyöpää vastaan.



Kohdunkaulan syövän oireet

Ensimmäiset oireet	Edennyt kohdunkaulansyöpä	Pitkälle edennyt kohdunkaulansyöpä
<ul style="list-style-type: none"> • Alkuvaiheessa oireeton • Poikkeava verinen vuoto mm. yhdyntän jälkeen 	<ul style="list-style-type: none"> • Gynekologisessa tutkimuksessa huomataan poikkeava ulkonäkö tai emättimeen työntyvä kasvain 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvain kiinnittynyt lantion alueen kudoksiin • Kasvain painaa viereisiä elimiä • Alavatsakivut • Ristiselkäsärky • Virtsaoireet



Kohdunkaulan syövän hoito

- Tärkein hoito on leikkaus, jonka laajuuden ratkaisee syövän koko ja levinneisyys.
- Leikkauksessa kohtu joudutaan poistamaan.
- Kemo- ja lyhytetäisyyden sädehoidot ovat keino paikallisesti edenneeseen syöpään.



Muut syövät

- Papilloomavirus nielussa on merkittävä tekijä suu- ja nielusyöpään. Uusia tapauksia ilmenee noin 200 vuosittain, näistä noin yli puolet ovat papilloomaviruksen aiheuttamia.
- Pään- ja kaulan alueen syövästä HPV:n osuus on noin 20-30%.
- Peräsuolen ja peräaukon syöpiin papilloomaviruksella on vahva yhteys. HPV-positiivisia peräaukkosyövän kasvaimistaan 80-85%



Lähteet

- Nieminen, P. 2022. Papilloomavirus. <https://www.terveysportti.fi/apps/dna/ltk/article/ykt00309>. 21.10.2024.
- Muhonen, M. Hannila-Handelberg, T., Nohynek, H. & Leino, T. 2023. Rokotukset. <https://www.terveysportti.fi/apps/dna/ltk/article/ykt00061/search/hpv>. 14.11.2024.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2025. HPV - eli papilloomavirusrokote. <https://thl.fi/aiheet/infektioaudit-ja-rokotukset/rokotteet-a-hpv-eli-papilloomavirusrokote>. 3.4.2025.
- Rautava, J. & Syrjänen, S. 2015. HPV ja syöpä. Duodecim. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duoi2462.pdf>. 21.10.2024.
- Suomen syöpärekisteri. 2022. Hyvä tietää kohdunkaulan syövän seulonnasta. <https://syoparekisteri.fi/assets/files/2022/01/Hyva-tietaa-kohdunkaulan-syovan-seulonnasta.pdf>. 3.4.2025.
- Tiitinen, A. 2025. HPV-rokote. Lääkärikirja Duodecim. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00940>. 14.11.2024.
- Terveyskyliä. 2022. Kohdunkaulan syövän riskitekijät ja ennaltaehkäisy. <https://www.terveyskyliä.fi/naistalo/gynekologinen-terveys/gynekologiset-syovat/kohdunkaulan-syopa/kohdunkaulan-syovan-riskitekijat-ja-ennaltaehkaisy>. 1.4.2025.
- Virkku, A. 2022. HPV-rokotukset kansallisessa rokotusohjelmassa. THL. <https://thl.fi/documents/155392151/190385956/HPV-rokotukset%20kansallisessa%20rokotusohjelmassa.pdf/58cd2ebc-d105-56e8-a0c8-a1771ac90cb0/HPV-rokotukset%20kansallisessa%20rokotusohjelmassa.pdf>. 3.4.2025.

